

katol. etike, zbog kojih se dan-danas nastoji kršćanstvo kao ne-ćudoredno prikazati. E. L.

Jakob Kavčić: Simbolika v starem zakonu. Maribor 1911. Str. 194.

O čemu je konzistorijalni sa-vjetnik i kanonik Jakob Kavčić kroz više godina raspravljao u „Voditelju“, to je ove godine sa-brao i otisnuo u jednu knjigu pod naslovom: „Simbolika v starem zakonu.“ Simbolika u opće je nauka o simbolima. Prema trovrsnim simbolima razlikujemo tri vrsti simbolike: vjersku, znanstvenu i teološku. Vjerska simbolika go-vori o vjerskim simbolima, t. j. o znakovima, kojima se osjetno predočuju vjerske ideje. Znanstvena simbolika govori o alegoričkim sim-bolima, t. j. o znakovima, kojima se osjetno predočuju više misli i nauke. Teološka napokon simbo-lika govori o vjeroispovijestima ili simbolima, po kojima se sljedbe kršćanske razlikuju u nauku. Piš-ćeva je nakana, da prikaže vjersku simboliku, i to simboliku kršćanske vjere, s kojom je u tijesnom nu-tarnjem savezu vjera Staroga Za-vjeta. Jedan dio svoje nakane iz-vršio je pisac izdajući „Simboliku Staroga Zavjeta“.

Knjigu svoju razdijelio je pisac tako, da govori najprije o simbo-lici starozavjetnog liturgičkog odi-jela, onda o simbolici liturgičkih osoba, o simbolici starozavjetnih žrtava, o simbolici starozavjetnih obreda kod očišćavanja i napokon o simbolici starozavjetnih praznika.

Knjiga obiluje vrlo zanimljivim gradivom, obuhvata tako reći svu sv. arheologiju Staroga Zavjeta razjašnjenu i protumačenu. Što daje knjizi osobitu vrijednost, jest znanstvena obradba. Pisac navodi

za svaku stvar mjesto u sv. Pi-smu, gdje se spominje. Važnije citacije navodi u originalnom tek-stu hebrejskom ili u grčkom pri-jevodu Septuaginte. Za važnije svoje tvrdnje navodi vrela ili pri-znate auktoze. Knjiga je tim za-nimljivija, što se pisac tumačeći starozavjetnu liturgiju osvrće uvi-jek i na liturgiju drugih pogan-skih naroda istočnih i zapadnih. Tako n. pr. kod krvnih žrtava u Starom Zavjetu (s. 59—65) čini pisac prekrasnu poredbu sa sličnim žrtvama kod Kartazana, Grka, Rimljana, Egipćana i Perzijanaca. Poregjujuć tako žrtve kod raznih naroda dolazi vrlo lijepo i na-ravski do zaključka, koje su bitne oznake krvne žrtve i koje im je znamenovanje.

Simbolika Kavčićeva može iz-vršno poslužiti bogoslovcima, koji uče uvod u knjige Staroga Za-vjeta; a i oni, koji se bave No-vim Zavjetom, naći će tu obilje stvari. Ta u Novom Zavjetu vrši Spasitelj propise starozavjetne li-turgije. Kavčić se posebice obraća i k Novome Zavjetu. Tako n. pr. o samoj vazmenoj večeri Spasite-ljevoj govori u punih 15 stranica. Knjiga može dobro poslužiti i propo-vjednicima, kad im je tumačiti koju stvar iz starozavjetne liturgije. Dobra prijedgledna razdioba kao i stvarno kazalo čini, te je lako u knjizi potraživati.

Dr. K. Dočkal.

Vosen-Kaulen: Rudimenta linguae hebraicae. Recognita et aucta a. Jac. Schumacher: Fri-burgi Brisgoviae, Herder 1911. 9. izd. str. XII.— 171. cijena ne-vez. 250 vez. 3 Kr.

Djelo je razdijeljeno na dvije knjige, kojima je dodan predgo-vor. U predgovoru govori o se-

mitskim jezicima u opće, a o hebrejskom jeziku napose. U kratko tumači naziv „hebrejski“ — odakle naime dolazi, za tim govori o kolijevci, razvitku i historiji tog jezika.

I. U prvoj knjizi, koja se u tri dijela raspada, govori o gramatici i sintaksi hebrejskoga jezika.

U prvom dijelu izlaže elemente hebrejskoga jezika. Najprije govori o pismu, glasovima i o ostalim znakovima. Pokraj naziva svakoga pojedinoga slova dodao je Schumacher i značenje dotičnoga naziva, tako n. pr. alef znači vol, jer — kako znademo — pojedina slova su po zakonu akrofonije iz nekadanjega slikovitoga pisma nastala. O glasovima i njihovim svojstvima kao i o raznim znakovima n. p. o ševa, chatefu, dagešu, rafeju, methegu itd. govori dosta opširno i razumljivo, da svaki početnik, ako ovu knjigu malo pomnije čita, može bez velikoga napora stvar brzo shvatiti i razumjeti. U drugom dijelu govori o oblicima i to najprije o zamjenicama, jer kad učenik dobro pozna zamjenice, onda lakše nauči i tvorbu glagola, kojima se nesamostalne zamjenice kao sufiksi pridijevaju. Iza zamjenica dolaze glagoli, koje je Schumacher bolje i jasnije protumačio (osobito nepravilne), nego su bili u prijašnjim izdanjima protumačeni. Ali jedno mu manjka, čega nema ni u prijašnjima izdanjima, što nije istumačio tvorbu oblika pojedinih sprega. Znam iz vlastitog iskustva, a i od drugih sam čuo, da učenik može kud i kamo prije i lakše raspoznavati i naučiti pojedine oblike raznih sprega (osobito od nepravilnih glagola), ako znade, kako se ti oblici tvore. Za

to u tom od svih Vosen-Kaulenovih gramatika prednost imade slovnica dr. Dočkala. Imenice je dobro istumačio, samo bi bilo — mislim — bolje za učenike, da je naveo više primjera iz pojedinih razreda segolskih imenica. Treći dio. Sintaksa je kratko i pregledno obragjena, tako da će sami učenici moći taj dio lako proučiti i shvatiti bez tumačenja profesora, koji i onako taj dio najslabije tumače.

Druga knjiga raspada se u dva dijela. U prvom su izloženi oblici pravilnih i nepravilnih glagola u svim spregama. Dobro je, da su najobičniji i najčešći oblici zvijezdom označeni, da ih učenik lakše upamti. U drugom dijelu nalaze se razni primjeri za vježbu. Osobito može se učenicima preporučiti tamo dodan rječnik najobičnijih riječi, koje ako učenik na izust dobro nauči, moći će lakše pratiti tumačenje samoga teksta. Najposhlje mora se istaći, da je i tisak ove gramatike vrlo dobar i za oko ugodan. U glavnom ova gramatika mnogo je razumljivija i jasnija od svih prijašnjih Vosen-Kaulenovih izdanja. Da od nje nije bolja slovnica dr. Dočkala, preporučio bih je i našima bogoslovima, nu koji hoće, može se i ovom dobro služiti.

Dr. M. Gjuranec.

Viktor Kathrein S. I. *Glauen und Wissen. Eine Orientierung in den religiösen Grundproblemen der Gegenwart für alle Gebildeten. Vierte und fünfte Auflage. Freiburg i. Br. Herdersche Verlagshandlung. — Cathrein je poznat i veoma plodan pisac. I „Bogoslovska Smotra“ je ocijenila ne jedno njegovo djelo. U ovom*